

УДК 021:004.91

**Костирко Тамара Миколаївна**

канд. наук із соц. комунікацій,

директор Наукової бібліотеки

Національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова,

54025, м. Николаїв, проспект Героїв України, 9,

[tamara.kostyrko@nuos.edu.ua](mailto:tamara.kostyrko@nuos.edu.ua)

orcid.org/0000-0002-4175-9975

ResearcherID (Publons) C-1172-2016

### ФІЛОСОФІЯ ВІДКРИТОСТІ: НОВІ ВИКЛИКИ ДО УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК

***Анотація.** Розглядаються сучасні тенденції наукової комунікації, що базуються на витоках, методології та розвитку феноменів «відкритий контент» і «відкрита наука», підтримка моделі відкритого доступу міжнародною спільнотою на законодавчому рівні, а також визначено кроки університетських бібліотек на шляху до реалізації принципів відкритого доступу до наукового знання та втілення ідей відкритої науки.*

***Ключові слова:** філософія відкритості, нові моделі відкритого доступу, університетські бібліотеки як ініціатори відкритого доступу, підтримка плану S.*

Трансформації, що відбуваються в сучасному суспільстві, не тільки змінюють формат бібліотечного позиціонування і систему інформаційних ресурсів, а й ставлять питання про межі простору університетської бібліотеки, про її роль та функції. Ключовими елементами нової бібліотеки стають люди, технології та ресурси.

Бібліотечна спільнота, видавці, науковці задають питання – якою бути новій бібліотеці? Відмовитися від століттями напрацьованих традицій і цінностей чи перетворитись на інфомедіахаб? Як висновок: сучасна бібліотека – це унікальні послуги та найвищий сервіс, а також любов до користувачів, саме любов, а не обслуговування.

Не менш важливим стає питання, **як світові тренди** – штучний інтелект, змішане навчання, роботизація, філософія відкритості, економіка спільної участі – у найближчому майбутньому впливатимуть на розвиток освіти та науки, і чи всі вони **позначаються на діяльності університетської бібліотеки.**

Розглянемо більш детально один із світових трендів – "філософія відкритості", тим більше, що в цьому році виповнюється 10 років, як університети України підписали Ольвійську Хартію, в якій наголошено: "Академічна свобода включає відкритий доступ до інформації, за виключеннями, передбаченими законодавством, у тому числі до наукової інформації через розвиток відкритих електронних архівів (університетських інституційних репозитаріїв), відкритих електронних журналів українських університетів та можливість вільно підтримувати стосунки зі своїми колегами в будь-якій частині світу. Вільний доступ до інформації є важливою складовою наукових досліджень у сучасному глобальному світі, запорука для подальшого розвитку науки, освіти та суспільства, інтеграції України до світової академічної спільноти".

В тому ж році університетські бібліотеки України підписали декларацію про приєднання до ініціативи Відкритого доступу (ВД).

20 років тому, коли почалося активне поширення електронного контенту, виникла ідея про те, що наукове знання повинно бути вільно доступним. Зараз ця тема не втрачає актуальності. Боротьба за відкритість контенту між спільнотами, які відповідають за інформаційне забезпечення вчених, і комерційними видавництвами загострюється.

Актуальні завдання підтримки наукового і освітнього процесів в умовах розвитку відкритої науки, діяльності вишів в рамках програми підвищення міжнародної конкурентоспроможності та необхідності залучення грантів провідних фондів – всі ці питання нагальні для університетських бібліотек.

Філософія ВД як вільного обміну знаннями в контексті бібліотечної справи не тільки осмислює можливості оперативного і безкоштовного отримання будь-якою людиною наукової інформації в глобальній мережі Інтернет, етичні норми при відтворенні і розповсюдженні цієї інформації, прагнення до основних демократичних цінностей, – вона переосмислює той факт, що в фокусі сьогодишньої уваги університетських бібліотек – дослідники з новим світоглядом, які вимагають принципово нових послуг, і бібліотекарі, які ці послуги надають [3].

Ідея відкритої науки полягає в максимальній прозорості: кожен крок вченого відображається у відкритих і загальнодоступних інтернет-джерелах.

У відкритому доступі зацікавлені і вчені, які будуть мати можливість не тільки ефективніше отримувати, але і передавати наукові знання. Результати досліджень показують, що публікація у відкритому доступі збільшує цитування статті приблизно в 2,5–5,8 разів [4].

Офіційно термін "відкритий доступ" був вперше введений у лютому 2002 року на Будапештській конференції з відкритого доступу і закріплений у "Budapest Open Access Initiative" [9]. Суть поняття зводиться до наступних визначень: безкоштовний (free), негайний (immediate), постійний (permanent), повнотекстовий (fulltext), онлайн (online) доступ до наукових публікацій.

На питання "Що відкритий доступ може запропонувати світу, який розвивається?" палеонтолог і активіст відкритої науки М. Тейлор відповів: "Все. Рівність. Можливість брати участь у всесвітніх дослідних проектах на рівних умовах. Шлях у світ науки для бідних, але мотивованих студентів. Негайний доступ до найважливіших досягнень медицини" [6]. У цей час всі ці можливості реалізуються за допомогою журналів відкритого доступу, які, незважаючи на розвиток альтернативних каналів розповсюдження наукової інформації, залишаються ключовим елементом відкритої науки.

Концепція Відкритого Доступу стала основоположною для появи цілої низки проектів, що актуалізовані в парадигмі відкритої науки: крім наукових журналів відкритого доступу з'явилися нові типи платформ, які поширюють наукову інформацію. До їх числа входять відкриті архіви, бібліотеки та репозитарії, спеціалізовані соціальні мережі, бази даних і наукометричні сервіси, які поступово формують альтернативну інфраструктуру наукової комунікації.

Одним із значущих наукових трендів наукової комунікації XXI століття є самопублікація, яка дозволяє авторам уникнути черги на публікацію, а також позбавляє вчених від фінансових витрат [7].

Цікавою є історія Г. Перельмана, математика, який викликав шквал наукових дискусій, опублікувавши в ArXiv.org доказ теорії Пуанкаре, а потім і виклад за гіпотезою геометризації Терстона. Перельману були присуджені Філдсівська премія і "Премія тисячоліття" (1 млн. доларів), хоча винагороди виявилися йому не цікаві і прийняті не були [1].

Відкрита наука (Open Science) – одна з трьох пріоритетних областей в рамках Європейської політики досліджень, науки та інновацій. Для відкритої науки характерні: 1) відкритий доступ до наукових публікацій (Open Access to Publication) 2) відкриті дані досліджень (Open Research Data) 3) відкрита наукова комунікація і "громадянська" наука (Open Scholarly Communication & Citizen Science).

Цілі відкритої науки:

- прозорість експериментальної методології, спостереження та збирання даних;
- громадська доступність та повторне використання наукових даних;
- громадська доступність та прозорість наукових комунікацій;
- використання веб-інструментів для сприяння науковій співпраці.

Методи, які фонди, академічні установи та інші інституції використовують для оцінки результатів наукових досліджень, потребують вдосконалення. Редактори та видавці наукових журналів в грудні 2012 року під час щорічної зустрічі Американського товариства біології клітин (The American Society for Cell Biology – ASCB) у Сан-Франциско створили набір рекомендацій, які отримали назву Сан-Франциська декларація про оцінку наукових досліджень. Вони закликали усі зацікавлені сторони з усіх наукових дисциплін заявити про свою підтримку цієї Декларації, шляхом її підписання [2].

Ці рекомендації охоплюють кілька тем:

- потрібно відмовитися від використання кількісних журнальних показників, таких, наприклад, як імпакт-фактор, при розгляді питань щодо фінансової підтримки досліджень, прийому працівників на роботу та просування по службі;
- потрібно оцінювати наукове дослідження за його достоїнствами, а не на основі журналу, в якому воно опубліковане;
- потрібно використовувати можливості, які надає онлайн-публікація (наприклад, спростити непотрібні обмеження щодо кількості слів, ілюстрацій та бібліографічних посилань у статтях, а також вивчати можливості нових метрик значущості та впливовості досліджень).

Сьогодні модель Відкритого Доступу має підтримку на законодавчому рівні. У 2016 році Євросоюз прийняв рішення про те, що до 2020 року результати всіх наукових досліджень, проведених за рахунок держави, повинні бути опубліковані у відкритому доступі.

4 вересня 2018 року група національних організацій з фінансування досліджень за підтримки Європейської комісії та Європейської ради досліджень (ERC) оголосила про запуск плану S, який наголошує: "Починаючи з 2021 року, всі наукові публікації про результати досліджень, що фінансуються державними чи приватними грантами, наданими національними, регіональними та міжнародними науково-дослідними радами та органами фінансування, повинні бути опубліковані в журналах Відкритого Доступу, на платформах Відкритого Доступу або одразу доступні через сховища Відкритого Доступу без ембарго" [12].

Коаліцію підтримує Європейська комісія та фонди, що фінансують наукові дослідження у Австрії, Фінляндії, Франції, Ірландії, Італії, Люксембурзі, Нідерландах, Норвегії, Польщі, Словенії, Швеції, Великобританії та США.

Наукові бібліотеки одними з перших стали активними пропагандистами, ініціаторами і практиками по впровадженню в роботу ініціатив Відкритого Доступу в своїх університетах.

Спочатку бібліотеки виступили з трьома основними ініціативами ВД: публічний онлайн-доступ до каталогів (OPAC з відкритим вихідним кодом), інституційні сховища і системи журналів відкритого доступу [13].

Поступово бібліотеки розширювали свою участь у створенні нової інфраструктури наукових комунікацій; з'явилися проекти з підтримки відкритих конференц-систем і відкритих систем монографій, по управлінню дослідними даними (Researchdatamanagement) [14]. Вони стали каталізаторами перетворення діяльності університетських бібліотек України в області створення, організації, використання і поширення електронних ресурсів, а також появи нових сервісів. Деякі з цих сервісів активно впливають на подальший розвиток бібліотеки, змінюючи її місце і роль в сьогоденному ландшафті наукової комунікації [3].

Тому, будучи послідовними в своїх діях, зібравшись на конференції в Одесі 19–21 червня 2019 р., представники університетських бібліотек, видавництв, адміністрацій університетів та громадських організацій України заявили про повну підтримку плану S та його цілей з огляду на виклики часу щодо Відкритого Доступу та Відкритої Науки.

Заява Секції університетських бібліотек Української бібліотечної асоціації, щодо підтримки плану S: негайного та повного відкритого доступу до журнальних статей, які є результатом досліджень, що фінансуються державою:

- Ми, представники університетських бібліотек, видавництв, адміністрацій університетів та громадських організацій України, зібравшись на конференції в Одесі 19–21 червня 2019 р., заявляємо про повну підтримку плану S та його цілей з огляду на виклики часу щодо Відкритого Доступу та Відкритої Науки. Ми підтримуємо всі міжнародні зусилля для досягнення вказаних цілей негайного та повного відкритого доступу до журнальних статей, які є результатом досліджень, що фінансуються державою. Підкреслюємо, що особливо актуальними є ці завдання для української науки, яка довгий час перебувала в ізоляції від світової, і все ще є такою з огляду на ряд причин.

- Ми звертаємось до університетських спільнот, видавництв, бібліотек сприяти відкритому доступу до результатів досліджень (через журнали відкритого доступу, інституційні репозитарії та гарвестери, в т. ч. Національний репозитарій академічних текстів.

- Ми визнаємо необхідність покращення якості журнальних публікацій в країні через дотримання міжнародних стандартів та вимог (видавничих, рецензування, етики, використання ліцензій Creative Commons, doi тощо), і всіляко сприяємо цьому. Ми також підтримуємо прозорість та моніторинг витрат на публікації з відкритим доступом. Разом з тим, вітаючи такі інфраструктурні інструменти, як DOAJ, чи OpenDOAR, закликаємо, щоб cOAlition S та інші спонсори визнавали та підтримували також інші відповідні механізми і національні рішення [8].

Багато бібліотекарів є активними учасниками дослідницьких життєвих циклів своїх установ, проте їх навички управління даними досліджень різняться. Щоб бібліотекарі ефективно керували застосуванням даних управління дослідженнями (RDM), їм потрібне додаткове навчання та підтримка, – те, що ми називаємо підвищенням кваліфікації та здобуттям нових компетенцій.

У 2018 році група дослідників-бібліотекарів з університетів західної Європи та північної Америки співпрацювала з Elsevier з метою вивчення необхідності освітньої програми навчання з управління даними досліджень RDM. До складу команди увійшли бібліотекарі, викладачі та компанія з аналітики інформації – унікальне партнерство та співпраця. Прекрасним втіленням в життя ВД до знання став *дистанційний курс для бібліотекарів з управління даними досліджень, який розпочав роботу 7 жовтня 2019 р.* [14].

Курс RDMLA – це результат унікальної та успішної співпраці між академічною програмою бібліотекознавства та інформології (LIS), науковими та науково-медичними бібліотеками закладів вищої освіти та Elsevier.

Це навчальний курс, створений спільнотою і спрямований на заповнення прогалін у знаннях працюючих фахівців, які бажають вивчити основні аспекти надання послуг з управління даними досліджень у бібліотеках та інших інформаційних установах. Курс був розроблений на основі проведеного дослідження шляхом всесвітнього опитування щодо потреб та ретельного вивчення компетенцій фахівців галузі бібліотекознавства та інформології.

Навчальний курс розроблено за відкритою ліцензією як CC BY-NC-SA (Creative Commons Attribution NonCommercial Share-Alike), яка дозволяє іншим адаптувати і повторно використовувати контент з некомерційною метою за умови зазначення авторства.

Навчання можна пройти повністю онлайн, безоплатно і так, як зручно учасникам. Програму створено працюючими бібліотекарями, які діляться власним досвідом у галузі управління даними досліджень із колегами. Вона приділяє увагу різним аспектам надання послуг з управління даними досліджень, таким як ефективна пропаганда послуг з управління даними досліджень, вироблення навичок роботи з різноманітним програмним забезпеченням та засобами для управління даними досліджень. Також бажаючі можуть отримати сертифікат від акредитованого в галузі бібліотекознавства та інформології університету за мінімальну вартість.

Elsevier виділяє фінансування для розробки додаткових модулів і для підтримки тих, що вже існують, щоб курс-академія RDMLA залишався сучасним, відповідним та корисним.

Його можна знайти разом із більш детальною інформацією за посиланням <https://rdmla.github.io/>. Користувачі можуть перейти за посиланням на сайт курсу-академії RDMLA на платформі Canvas і одразу ж починати перегляд матеріалів та навчання [11].

Повертаючись до питання, як світові тренди у майбутньому будуть впливати на діяльність університетської бібліотеки, хочеться відмітити, що європейська бібліотечна спільнота, не зважаючи на виклики, з оптимізмом розглядає майбутнє академічних бібліотек.

Наприклад, Калле Натансон (Calle Nathanson), президент Бібліотечної асоціації Швеції, вважає, що наукові бібліотеки в 2045 році, як і раніше, залишаться складовою частиною в науковій структурі університетів, і продовжать забезпечувати дослідників і студентів необхідними науковими матеріалами.

"Це буде відбуватися через результати пошуку (всі з них будуть цифровими) і дані досліджень, – говорить він. – Наукові бібліотеки будуть також активно працювати над поширенням університетських досліджень по різних каналах і, звичайно ж, по принципам Відкритого Доступу. Важливість освітніх функцій буде постійно зростати, навчання оцінці і пошуку джерел інформації – інформаційна та медіаграмотність – буде затребувана в більшій мірі і дослідниками, і студентами" [10].

Анн-Софі Аксельссон (Ann-Sofie Axelsson) – декан факультету бібліотечної справи, інформатики, освіти та ІТ в Шведській Школі бібліотечної справи та інформатики (SSLIS) при Університеті Бураса, доцент бібліотечних наук та інформатики, сфера інтересів якої – цифровізація суспільства, її можливості і проблеми. Вона теж думає, що розвиток в напрямку Відкритого Доступу до 2045 року пройде довгий шлях, а дослідники будуть тісно співпрацювати з науковими бібліотеками, щоб зробити дані і результати своїх досліджень доступними, а також отримати легкий доступ до інших даних. "Бібліотекарі наукових бібліотек будуть просто необхідні дослідникам як посередники передачі знань, для того, щоб гарантувати, що дослідники зможуть проводити дослідження в своїй галузі на оптимальному

рівні і робити їх результати доступними з максимальною користю", – пророкує вона. "Крім того, освітні програми по Відкритому Доступу будуть важливі для дослідників, а також для громадськості, якій більшою мірою, ніж сьогодні, буде надано доступ до результатів і даних досліджень. Тут науковим і загальнодоступним бібліотекам, можливо, доведеться співпрацювати активніше, ніж зараз" [10].

Це тільки деякі явища, які, за припущеннями дослідників, зробленим в момент проведення масштабного дослідження Національної бібліотеки Швеції "Студентська бібліотека" (Studenternas bibliotek) в 1996 р., стануть звичайною справою в науковій бібліотеці в 2045 році. Автори вважають, що до 2045 року наукові бібліотеки стануть центрами, навколо яких обертаються дослідження, і що на той час бібліотеки будуть входити в число найважливіших суспільних установ. Вони також думають, що на той час предмети повсякденного вжитку міститимуть в собі комп'ютери, які зможуть взаємодіяти один з одним. За їхніми припущеннями, деякі комп'ютери, наприклад, тостер або голограма, зможуть допомогти з приготуванням страв, зв'язавшись із бібліотекою.

**Висновки.**

Відкрите використання наукових бібліотек та їх ресурсів стало брендом університетських бібліотек України. Бібліотечна спільнота активно підтримує відкритий доступ і відкрите використання наукових результатів.

Також поступово змінюється роль бібліотеки всередині академічної спільноти. Значимість бібліотеки зростає як для дослідників, так і для студентів, і можна спрогнозувати, що постійне зростання та розширення цифрового контенту, доступного через інтернет, призведе до того, що досвід і знання кваліфікованих бібліотекарів та сучасних академічних бібліотек будуть необхідні, як ніколи раніше.

### **Список використаної літератури**

1. Акбаров, О. Чему нас на самом деле научил Григорий Перельман / О. Акбаров. – 2014. – Retrieved from : <http://www.lookatme.ru/mag/people/icon/201759-grisha>
2. Декларация Сан-Франциско про оцінку досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sfdora.org/read/uk/>. – Заголовок з екрана.
3. Колесникова, Т. А. Философия открытого доступа в практиках Научно-технической библиотеки ДНУЖТ / Т. А. Колесникова, Е. А. Петренко // Материалы XVIII междунар. науч.-практ. конф. "Менеджмент вузовских библиотек. Университетская библиотека в условиях цифровой трансформации". – Минск, 2018.
4. Копанева, В. О. Наукова комунікація: від відкритого доступу до відкритої науки / В. О. Копанева // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2017. – № 2. – С. 35–45.
5. Костирко, Т. М. Університети України: приєднання до руху відкритого доступу / Т. М. Костирко // Вісн. ОНУ. Сер. Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – Одеса, 2011. – Т. 16, № 1/2. – С. 283–289.
6. Уилки, Т. Тренды в научно-издательской отрасли [Электронный ресурс] / Т. Уилки // Научная периодика: проблемы и решения. – 2014. – Т. 4, № 6. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/trendy-v-nauchno-izdatelskoj-otrasli> (дата обращения 04.11.2019).
7. Чэтзуй, Дж. Как открытая наука повлияет на партнерство университетов и компаний? / Дж. Чэтзуй, С. Паркс, Э. Смит // Форсайт. – 2017. – Т. 11, № 2. – С. 44–53.
8. Ярошенко, Т. Відкритий доступ та відкрита наука: "Чи є у Вас план, містере Фікс?" / Т. Ярошенко, О. Ярошенко // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. "Наукова еволюція

досліджень бібліоінформаційної ноосфери", 19–21 черв. 2019 р., Одеса. – Режим доступу : [http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for\\_lib/konf-2019-1/yaroshenko.pdf](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2019-1/yaroshenko.pdf)

9. Budapest Open Access Initiative [Electronic resource]. – Mode of access :

<http://www.budapestopenaccessinitiative.org/> (05.11.2019). – Title from the screen.

10. Hjerpe, A. Robots, holograms and libraries / A. Hjerpe // *Scandinavian Library Quarterly*. – 2016. – Vol. 49, No 4. – <http://slq.nu/index4e5d.html?article=volume-49-no-4-2016-12>

11. Providing Research Data Management (RDM) Services in Libraries: Preparedness, Roles, Challenges, and Training for RDM Practic. –

[https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journals\\$002fdim\\$002f3\\$002f2\\$002farticle-p84.xml](https://content.sciendo.com/configurable/contentpage/journals$002fdim$002f3$002f2$002farticle-p84.xml)

12. Plan S. Making full and immediate Open Access a reality. – <https://www.coalition-s.org/>

13. Priti, J. Promoting Open Access to Research in Academic Libraries [Electronic resource] / J. Priti // *Library Philosophy and Practice* (e-journal). – 2012. – Access mode : <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/737> (05.11.2019). – Title from the screen.

14. Schmidt, B. Librarians' Competencies Profile for Research Data Management [Electronic resource] / B. Schmidt, K. Shearer // *Librarians' Competencies for E-research and Scholarly Communication*. – 2016. – June. – P. 1–7. – Access mode : [https://www.coarrepositories.org/files/Competencies-for-RDM\\_June-2016.pdf](https://www.coarrepositories.org/files/Competencies-for-RDM_June-2016.pdf) – (06.11.2019). – Title from the screen.

### Reference

1. Akbarov, O., 2014. *Chemu nas na samom dele nauchil Grigoriy Perelman*. [online] Look At Me. Available at: <http://www.lookatme.ru/mag/people/icon/201759-grisha> [Accessed 4 November 2019] [in Russian].

2. Dora. *San Francisco Declaration on Research Assessment*. [online] Available at: <https://sfdora.org/read/uk/> [Accessed 06 November 2019] [in Ukrainian].

3. Kolesnykova, Tetiana O. and Petrenko, Olena A., 2018. Open Access Philosophy in Practices of Library of the Dnipro National University of Railway Transport. *Materialy KhVIII mezhdunar. nauch.-prakt. konf. "Menedzhment vuzovskikh bibliotek. Universitetskaya biblioteka v usloviyakh tsifrovoy transformatsii"*. Fundamental Library of the Belarusian State University, Minsk, 28-29 November 2018 [in Russian].

4. Kopanieva, V., 2017. Scientific Communication: from Open Access to Open Science. *Library Science. Record Studies. Informology*, 2, pp. 35-45 [in Ukrainian].

5. Kostyrko, T. N., 2011. Universities of Ukraine: Joining Open Access Movement. *Odesa National University Herald. Library studies, Bibliography studies, Bibliology*, 16 (1/2), pp. 283-289 [in Ukrainian].

6. Uilki, T., 2014. Trendy v nauchno-izdatelskoy otrasli. *Nauchnaya periodika: problemy i resheniya*, 6 (24), pp. 4-12. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/trendy-v-nauchno-izdatelskoy-otrasli> [Accessed 04 November 2019] [in Russian].

7. Cheteuey, Dzhoanna, Parks, Sara, & Smit, Elta, 2017. Kak otkrytaya nauka povliyaet na partnerstvo universitetov i kompaniy?. *Forsajt*, 11 (2), pp. 44-53 [in Russian].

8. Yaroshenko, Tetiana and Yaroshenko, Oleksandra, 2019. Vidkrytyi dostup ta vidkryta nauka: «Chy ye u Vas plan, mistere Fiks?», *Mizhnarodna nauково-praktychna konferentsiia "Naukova evoliutsiia doslidzhen biblio-informatsiinoi noosfery"*. Odessa, 19-21 June 2019 Available at: [http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for\\_lib/konf-2019-1/yaroshenko.pdf](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2019-1/yaroshenko.pdf) [Accessed 06 November 2019] [in Ukrainian].

9. Budapest Open Access Initiative. [online] Available at: <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/> [Accessed 05 November 2019] [in English].
10. Hjerpe, Annika, 2016. Robots, holograms and libraries. *Scandinavian Library Quarterly*, 49, (4). [online] Available at: <http://slq.nu/index4e5d.html?article=volume-49-no-4-2016-12> [Accessed 5 November 2019] [in English].
11. Tang, Rong and Hu, Zhan, 2019. Providing Research Data Management (RDM) Services in Libraries: Preparedness, Roles, Challenges, and Training for RDM Practic. *Data and Information Management*, 3(2), pp. 84-101. <https://doi.org/10.2478/dim-2019-0009> [in English].
12. Plan S. Making full and immediate Open Access a reality. *cOAlition S*. [online] Available at: <https://www.coalition-s.org/> [Accessed 4 November 2019] [in English].
13. Priti, Jain, 2012. Promoting Open Access to Research in Academic Libraries, Library Philosophy and Practice (e-journal). Available at: <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/737> [Accessed 05 November 2019] [in English].
14. Schmidt, Birgit and Shearer, Kathleen, 2016. Librarians' Competencies Profile for Research Data Management, *Librarians' Competencies for E-research and Scholarly Communication*, [online]. Available at: [https://www.coar-repositories.org/files/Competencies-for-RDM\\_June-2016.pdf](https://www.coar-repositories.org/files/Competencies-for-RDM_June-2016.pdf) [Accessed 06 November 2019] [in English].

**Kostyrko T. M.,**

Cand. Sc. (Social Communication),  
Director of the Scientific Library of  
The Admiral Makarov National University of Shipbuilding

## PHILOSOPHY OF OPENNESS: NEW CHALLENGES FOR UNIVERSITY LIBRARIES

**Abstract.** Modern trends of scientific communication, based on sources, methodology and development of the phenomena of "open content" and "open science", support of the model of open access by the international community at the legislative level are considered. And also the steps of university libraries on the path to implementing the principles of open access to scientific knowledge and the embodiment of open science ideas are identified.

**Keywords:** philosophy of openness, new models of open access, university libraries as initiators of open access, support for plan S.

**Костырко Т. Н.,**

канд. наук по соц. ком.,  
директор Научной библиотеки  
Национального университета кораблестроения  
имени адмирала Макарова

## ФИЛОСОФИЯ ОТКРЫТОСТИ: НОВЫЕ ВЫЗОВЫ К УНИВЕРСИТЕТСКИМ БИБЛИОТЕКАМ

**Аннотация.** Рассматриваются современные тенденции научной коммуникации, основанные на истоках, методологии и развитии феноменов "открытый контент" и "открытая наука", поддержка модели открытого доступа международным сообществом на законодательном уровне, а также определены шаги университетских библиотек на пути к





**Бібліотека ХХІ століття: виклики,  
нові можливості, перспективи**  
Всеукраїнська науково-практична конференція

реализации принципов открытого доступа к научному знанию и воплощение идей открытой науки.

**Ключевые слова:** философия открытости, новые модели открытого доступа, университетские библиотеки как инициаторы открытого доступа, поддержка плана S.